

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3171

Vragen van het lid **Van Gent** (GroenLinks) aan de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over *de in het buitenland en op de Nederlandse Antillen en Aruba uitgebrachte stemmen door Nederlandse kiezers*. (Ingezonden 10 juni 2009)

1

Kunt u het bericht dat de gemeente Den Haag de briefstemmen heeft verwerkt van de Nederlandse kiezers in het buitenland?¹ Is het waar dat veel kiezers pas na 25 mei jl. hun stembiljet hebben ontvangen of zelfs op 2 juni jl. nog steeds geen stembiljet hadden ontvangen, ondanks hun tijdige registratie als kiezer? Kunt u een schatting maken om hoeveel stemmen het in totaal gaat, en wat betreft de Antillen afzonderlijk?

2

Wat is uw algemene indruk van het verloop van de recente EP-verkiezingen op de Nederlandse Antillen en Aruba? Heeft u inmiddels signalen of klachten ontvangen dat er zich onregelmatigheden tijdens de verkiezingen op de Antillen hebben plaatsgevonden?

3

Is het waar dat de Nederlandse kiezers in het buitenland een door de kiezer zelf getekend briefstembewijs samen met het stembiljet in dezelfde

enveloppe dienden mee te sturen? Zo ja, is er dan nog wel sprake van een geheime stemming?

4

Hoeveel op de Nederlandse Antillen en Aruba woonachtige kiezers hebben hun stembiljet niet of niet tijdig ontvangen? Is het waar dat er zich gevallen hebben voorgedaan van kiezers, waaronder ook niet geregistreerde kiezers, die meerdere stembiljetten hebben ontvangen en dus meerdere malen een stem hebben kunnen uitbrengen?

5

Is het voorgekomen dat stembiljetten zijn verkocht of dat kiezers geïntimideerd zijn om hun stembiljet af te geven? Zo ja, op welke schaal is dit gebeurd? Welke maatregelen neemt u hiertegen?

6

In welke periode zijn de briefstembewijzen voor Nederlanders in het buitenland verstuurd? Wordt daarbij rekening gehouden met de snelheid van de postdiensten tussen Nederland en derde landen?

7

Worden stembewijzen naar landen waarvan bekend is dat postverkeer er meerdere weken over doet, met voorrang verstuurd? Zo nee, waarom niet?

8

Deelt u de mening dat een periode van 3 weken tussen verzending en de verkiezingsdag erg krap is, gezien het

feit dat de levertijd voor poststukken tussen Nederland en derde landen meer dan 2 weken kan zijn?

9

Kunt u zich voorstellen dat een oranje enveloppe, met groot het woord stembiljet erop, de aandacht trekt, waardoor er vertraging bij aflevering kan optreden?

10

Hoe gaat u om met het feit dat kiesgerechtigde Nederlanders hun stem niet kunnen uitbrengen door gebreken in de procedures? Welke consequenties verbindt u hieraan? Bent u bereid voor Nederlanders in het buitenland alternatieve stemmingen, bijvoorbeeld via internet, mogelijk te maken en voor de Antillen te voorzien in mogelijkheden om op dezelfde wijze te stemmen als in het continentale deel van het Koninkrijk?

¹ ANP, 8 juni 2009: «Croes maakt CDA de grootste onder briefstemmers».

Antwoord

Antwoord van staatssecretaris **Bijleveld-Schouten** (Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties) (ontvangen 7 juli 2009)

1

Ja, ik ken het bericht en heb daarvoor de gemeente Den Haag verzocht mij over de problematiek middels een ambtsbericht te informeren. De gemeente Den Haag heeft mij bericht

dat het niet ondenkbaar is dat kiezers in het buitenland hun stembescheiden pas na 25 mei 2009 hebben ontvangen. Ofschoon kiezers buiten Nederland zich al vanaf 4 december 2008 als kiezer konden laten registreren, zijn pas medio week 17, in week 18 en begin week 19, vooral vanuit Aruba, maar ook vanuit de Nederlandse Antillen ruim 19.000 registratieformulieren ontvangen, die daarna zo snel mogelijk verwerkt moesten worden. De gemeente Den Haag heeft de enveloppen met stembescheiden in een aantal partijen verzonden. Zie hiervoor onderstaande tabel.

Datum verzonden	aantal
12 mei 2009	27 622
15 mei 2009	8 737
20 mei 2009	303
26 mei 2009	407

Hierna hebben incidenteel nog kleinere zendingen door de gemeente Den Haag plaatsgevonden, wanneer late verzoeken van kiezers om registratie als kiezers buiten Nederland ingewilligd werden. Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft de verzending van de stembescheiden voor de kiezers in de Nederlandse Antillen en Aruba verzorgd vanuit Nederland naar de Nederlandse vertegenwoordigingen aldaar. In onderstaande tabel is weergegeven wanneer en hoeveel stembescheiden zijn verstuurd.

Datum verzonden	Aantal Oranje-stad	Aantal Willem-stad	Aantal Philips-burg
12 mei 2009	9 148	1 920	568
15 mei 2009	8 568	25	43
20 mei 2009	127	7	2
26 mei 2009	256	42	88
Totaal	18 099	1 994	701

Deze stembescheiden zijn via een koeriersdienst verzonden en in alle gevallen binnen enkele dagen, dus tijdig voor de verkiezing op de eilanden aangekomen. De vertegenwoordigingen hebben vervolgens de stembescheiden aan de kiezers gedistribueerd via de lokale post. Behoudens incidentele gevallen (zoals in het geval van

onvolledige of onjuiste adressering) hebben de stembescheiden de kiezers tijdig bereikt.

2

Gegeven de beperkingen die kleven aan de wijze van stemmen (door middel van registratie vooraf en middels het uitbrengen van een briefstem) in het algemeen, is de indruk dat zich bij de verkiezing van de leden van het Europees Parlement dezelfde problemen hebben voorgedaan waarmee ook andere kiezers buiten Nederland worden geconfronteerd. De klachten betroffen veelal te laat of onvolledig ontvangen briefstembescheiden. De Nederlandse vertegenwoordigingen in de Nederlandse Antillen en Aruba hebben niet de mogelijkheid op deze punten fouten te herstellen. Het registratieproces is immers de verantwoordelijkheid van de gemeente Den Haag. Het uitbrengen van de daadwerkelijke stemmen bij de briefstembureaus in respectievelijk Willemstad, Oranjestad en Philipsburg is zonder noemenswaardige problemen verlopen. Onregelmatigheden hebben zich niet hierbij niet voorgedaan.

3

Zie mijn antwoord d.d. 2 juni 2009 kenmerk BPR2009/54159 op vraag nummer 10 van de leden Griffith en van Baalen (beiden VVD).

4

Het is niet bekend hoeveel op de Nederlandse Antillen en Aruba woonachtige kiezers hun stembiljet niet hebben ontvangen. De gemeente Den Haag heeft mij bericht 20.944 registraties van kiezers buiten Nederland vanuit de Nederlandse Antillen en Aruba te hebben ontvangen. Er zijn via het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties 20.794 stembescheiden verstuurd naar de Nederlandse Antillen en Aruba. Ik wijs u er op dat een deel van de kiezers bij zijn registratie heeft aangegeven ofwel zelf (via een kiezerspas) ofwel door middel van het verstrekken van een volmacht aan een kiezer in Nederland zijn stem uit te willen brengen. Ik kan u helaas niet melden hoeveel kiezers dit betreft. Bij de Nederlandse vertegenwoordigingen in de Nederlandse Antillen en Aruba

hebben zich meerdere kiezers gemeld die hebben aangegeven geen, onvolledige, onjuiste of in een enkel geval dubbele stembescheiden te hebben ontvangen. Ook hebben zich enkele kiezers gemeld die zowel een weigering van hun registratieverzoek hadden ontvangen als stembescheiden.

De vertegenwoordigingen hebben zoals ik u al heb gemeld bij het antwoord op vraag 2 niet de mogelijkheid dergelijke fouten te herstellen. Zij hebben deze kiezers derhalve doorverwezen naar de gemeente Den Haag die immers op grond van de Kieswet als enige verantwoordelijk is voor de registratie van en het verstrekken van stembescheiden aan kiezers buiten Nederland.

5

Mij zijn hiervan geen voorbeelden bekend.

6

Voor het antwoord op deze vraag heb ik middels een ambtsbericht informatie aan de gemeente Den Haag gevraagd. Deze heeft mij als volgt bericht: «Voor de periode waarin briefstembescheiden verstuurd zijn, wordt verwezen naar het antwoord op vraag 1. De wijze van verzending van briefstembescheiden is in het Kiesbesluit geregeld. De briefstembescheiden moeten per luchtpost aan de kiezer worden gezonden, tenzij het adres waarheen deze documenten gezonden moeten worden, in België is gelegen. De procedure rond het briefstemmen is en blijft sterk afhankelijk van een goede en juiste behandeling door de Nederlandse en buitenlandse postbedrijven en het gehanteerde serviceniveau. De kwetsbaarheid werd eind mei 2009 nog eens aangetoond toen de gemeente Den Haag – gedateerd op 1 juni 2008 – een in juli 2006 verzonden document onbestelbaar retour uit Suriname ontving. Dit document had betrekking had op de Kamerverkiezingen van 2006.»

7

De gemeente Den Haag heeft hierop geantwoord: «De productie van de stembescheiden en daaraanvolgend de (eerste) verzending kon pas starten, nadat op 6 mei 2009 duidelijk was geworden dat er geen beroep bij

de Raad van State tegen de vaststelling van de kandidatenlijsten meer mogelijk was. Snellere verzending is om die reden dus niet mogelijk. Verder worden stembescheiden in zijn algemeenheid zo snel mogelijk na registratie bij de gemeente Den Haag verstuurd. Hierbij wordt geen rekening gehouden met bijzondere factoren».

8

Deze periode is inderdaad krap. De korte tijdsperiode tussen het aanmaken en verzenden van stembescheiden naar kiezers buiten Nederland en verkiezingsdag hangt evenwel samen met het tijdstip waarop de kandidatenlijsten definitief worden vastgesteld: bij de verkiezing voor de Nederlandse leden voor het Europees Parlement was dat op 6 mei 2009 toen duidelijk was dat er geen bezwaren waren ingediend tegen de door de Kiesraad vastgestelde kandidatenlijsten. Een essentieel onderdeel van de stembescheiden is immers het stembiljet met daarop de juiste vermelding van de kandidaten.

9

De reden dat de enveloppe oranje is en hierop het woord stembiljet is vermeld, is destijds juist geweest om op deze wijze snelle afhandeling van deze post te bewerkstelligen.

10

Het stemmen voor kiezers in het buitenland zal onderdeel uitmaken van de evaluatie van de verkiezing van de Nederlandse leden van het Europees Parlement. Ook de wijze van stemmen van de Nederlandse ingezetenen van de Nederlandse Antillen en Aruba zal hierbij expliciet aan de orde komen.